

POSUDEK VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE Historický ústav FF UHK

Autor práce: Tomáš Pavlát

Studovaný program a ročník: B0114A120001 Historie se zaměřením na vzdělávání; Studijní obor:
Historie se zaměřením na vzdělávání, Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Finanční poměry šlechty východních Čech pohledem dlužních sporů v nejstarších knihách nejvyššího purkrabského soudu pražského

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Tikovský, Ph.D.

Oponent práce: doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Autor se vydal na cestu sledování stop šlechtické společnosti vybraného regionu ve třech knihách pražského nejvyššího purkrabského soudu, tedy v počátku 16. století. Jeho cílem bylo nalézt takové údaje, které doplní mnohdy fragmentární zmínky o příslušnících primárně nižší šlechty, kteří jsou pochyceni zejména v rámci příbuzenských schémat a čistě v základních vlastnických vztazích. Avšak tato zaznamenaná držba nemovitého majetku rozhodně není rovnítkem k jejich skutečnému finančnímu postavení a hospodářskému zázemí. U mnoha příslušníků této společenské skupiny se tak badatel musí spokojit s obecnějšími konstatováními, která vyplývají z celkového stavu poznání doby a společenské skupiny a nemnohých konkrétních pramenných zmínek. Každý nový údaj tak může být cenným střípkem do skládané mozaiky. Cíle práce však nesměřují jen do primární roviny hospodářských dějin. Zjištěné údaje mohou posloužit při studiu dějin právních, při pokusech o rekonstrukci vazeb v rámci jedné skupiny, kraje, při přemýšlení o dobové a individuální mentalitě skupiny i jednotlivců.

Oceňuji, že Tomáš Pavlát odvedl reálnou badatelskou práci při základním archivním výzkumu. Právě v den sepsání tohoto posudku jsem se dočetl o další škole rušící bakalářské práce, které nahradí projekt „*namísto tradičního přepisování odborné literatury*“. Vítám proto každou práci, která má správnou ambici neskouznout k pouhému přepisování, jež by ostatně v oboru historie bylo nepřijatelné.

Z textu je rovněž patrné, že autor pouze nepřijímal zjištěná fakta, nýbrž že se snažil uvažovat, klást si otázky, propojovat, byť samozřejmě možnost přesnějšího zasazení zjištěných údajů a od nich odvozených autorových názorů a domněnek do dalších souvislostí je vinou nedostatku dalších zpráv objektivně omezená. Případná korekce zjištění tak musí zůstat předmětem dalšího studia, pokud vůbec

bude možná. Je pravděpodobné, že některé autorovy úvahy o původu a pozadí finančních vztahů a sporů tak budou doplněny, upraveny či přímo opraveny. To je však přirozenou součástí vědecké práce.

Kladně hodnotím snahu T. Pavláta hledat ještě širší souvislosti. Jakkoliv se např. schéma znázorňující propojenost osob v registrech z roku 1509 (s. 51) může v tištěné podobě práce jevit jako obtížně rozluštitelné, považuji tento pokus za jednu z cest, jak zužitkovat řeč jmen a čísel, která se v pramenech vyskytují. Schéma chápu jako rastr, síť, do které mohou případní další badatelé zabývající se stejným obdobím, oblastí či osobami dosazovat svá zjištění a srovnávat možné podobnosti a souvztažnosti. Moderní technologie by ostatně jistě mohly dovolit vytvoření modelu vzorku společnosti propojené kapilárami vztahů, mezi nimiž by ony finanční nepochybně hrály důležité a mnohdy (do)vysvětlující vodítko.

Je přirozené, že ne u každého sledovaného jedince lze dospět k nějakému výraznému závěru, mimořádnému zjištění či nabídnout širší možnosti výkladu zjištěných faktů. Jednotlivé údaje může zhodnotit další výzkum, který nabídne srovnání s dalšími případy finančních sporů a který také prodlouží sledované období v čase, což jistě dovolí lépe podchytit vývojové trendy u jednotlivých rodin a rodů, oblastí i u celkové sledované skupiny. Autor či jeho pokračovatel tak dostane příležitost k systémovému utřídění dat a k další kategorizaci případů. Téma má potenciál k pokračování započatého výzkumu.

Práci doporučuji k obhajobě. S ohledem na míru odvedené práce při primárním výzkumu navrhuji hodnocení stupněm B a celkové hodnocení stanovit dle průběhu obhajoby.

V Praze dne 11. června 2024

dr. Ondřej Tikovský